

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ**ВРЕМЯ**ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**ТЮБЕШИУ**

Ал жанында – айлыкъны кётюрюу, республиканы кеси файдаларын ёсдюрюу, жашау журтла-коммунал мюлкде халны игилендириу

Владимир Путин Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** бла ишчи тюбешу бардырганды. Аны кезиуонде регионда социал-экономика болум сюзюлгенди, ол санда уруну рынокда, промышленностьда, эл мюлкде, къурулушда бла туризмде халны юсюнден селешингенди.

Къыралны Башчысы регионда къурулуш иги айныгъаныны юсюнден айырып айтханды, былтыр бла тенглешдиргенде, ёсюм 18 процент болгъанын белгилегенди, регионну экономикасына салынган инвестицияла да кёбейгенлерин чертгенди. Казбек Коков а юч жылны ичинде жашау журтладан 1,5 миллион квадрат метр чакълы бири хайырланыргъа берилгенди, 2030 жылгъа дери дагъыда 5,5 миллион квадрат метрни ишлеп бошаргъа белгиленгенди билдиргенди. Къурулушну айныуна къыралны башчыларыны адамларыбызны жашау болумларыны игилендириу жаны бла оноулары эмда республиканы «Стимул» федерал программагъа тири къатышыуу себеплик этгенлерин да чертгенди.

Баш капиталгъа инвестицияланы ёлчери да 51 миллиард сомдан артыкъ болганды, ол а 2020 жылдан эсе 104 процентге асламды, деп билдиргенди Казбек Коков.

Президентни уруну рынокда болумуну

юсюнден сорууна жууаплай, республиканы Башчысы мында проблема алыкъа сакъланганын, аны бла бирге уа иш хакъны ёлчегин да кётюрмей жарамазлыгъын чертип айтханды. «Бюджетден ахчагъа ишлегенлени хакъларын ёсдюрюге деп борч салгъанбыз. 1 августдан биз бюджетниклени айлыкъларын 10 процентге кётюрбиз. Аны бла бирге келишимсиз ишлегенлени да ачыкълау

бла кюрешибиз. Нек дегенде аллайла иш хакъларын толусунлай кёрюзтмейдиле. Къалай-алай болса да, бизни бек баш борчубуз – бюджет сферада иш хакъны кётюрюудю эмда аны округда биринчилини санында болурча ёлчегме жетдириудю», - дегенди ол.

Финансла бла болумгъа энчи эс бурулганды. Президентни буйрукъларындан бири финансла бла халны игилендириу

бла байламлы эди. 2021 жылда битеулю регион продукт 205 миллиард сомну тутханды. Ол а 2018 жылдан 127 процентге асламды. Баш капиталгъа инвестицияла 51,1 миллиард сомгъа жетгендиле – 104 процентге кёп. Былтырны бюджетти 52 миллиард сом эди (тенглешдириу ючюн: 2017 жылда 25,2 миллиард сом). Андан 13,7 миллиарды кесибизден тюшген файдады. 2017 жылда ол кёрюмдю 9,7 миллиард сом эди. Быйыл да ол хал сакъланады – 2022 жылны бюджетти 55,5 миллиард сомду, деп билдиргенди Казбек Коков.

Республиканы къырал борчу 2021 жылны ахырына 6,6 миллиард сомну тутханды, ол 2018 жылдан эсе эки кереге азайганды. Республиканы коммерция кредитлери жокъдула, социал борчла толусунлай эмда заманында толтуруладыла.

Республикада халкъны файдасы 2021 жылдан эсе 9,3 процентге ёсгенди. Жарлы жашагъанланы саны 24,2 процент эди. Бююнлюкде ол 18 процентге дери азайганды. Казбек Коков анга Президентни ююрлеге, артыкъда сабийлери болгъанлагъа, болушууна юсюнден оноулары эмда регионда экономика болумну игиленгенни себеплик этгенлерин чертгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ФЕСТИВАЛЬ

Юрий ЧАЙКА: «Инновациялы технологияла керекдиле, алай ата журтлу журналистиканы ахшы төрелерин да унутургъа жарамайды»

Нальчикде асламлы информация органланы «Моя провинция» битеуроссей фестивалы ишин башлаганды. Аны «Моя провинция» къымылдау къураганды эмда ол быйыл РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толун эркинлик келечисини аппаратыны эмда РФ-ни Журналистлерини союзуна, КъМР-ни Правительствосуну себепликлери бла бардырылады.

Нальчикде телевиденияда, радиода, басма эм электрон органлада ишлеген журналистле жыйылгандыла – 40 региондан, ол санда Пензадан, Новосибирскден, Липецкден, Майкопдан, Волгодонскдан эм кёп башха шахарладан 50-ден аслам адам.

Тюнене уа Къулийланы Къайсын атлы малкъар драма театрдан аны къууанчлы ачылыуу болганды. Анга РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толун эркинлик келечиси **Юрий Чайка**, КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков**, РФ-ни Журналистлерини союзуна башчысыны орунбасары **Александр Вишневецкий** эм башхала къатышхандыла. Фестиваль Къабарты-Малкъарны 100-жыллыгына аталганды.

Юрий Чайка, регионладан кел-

ген журналистлени алгышлай, быйыл фестиваль 23-чю кере бардырылгъанын эсгертгенди. «Бу жылланы ичинде ол регионладан кёп халкъны бирикдиргенди, кесини магъаналыгъын кёрюзгенди», - дегенди ол.

Полпред шёндоюю кезиуде асламлы информация органланы жууаплыкъларыны юсюнден да айтханды. «Халкъгъа тюзлюкню билдириу артыкъда магъаналыды, ётюрюк хапарлагъа жер болмазгъа керекди. Жангы инновациялы технологияла магъаналыдыла, алай аны бла бирге ата журтлу журналистиканы эм иги төрелерин унутургъа жарамайды. Башхаладан терк, алгъа болама деп, керти журналистиканы баш магъанасын унутургъа жарамайды: халкъгъа тюзлюкню белгили этиуню», - дегенди ол.

Юрий Александрович регионлада асламлы информация органла халкъгъа бютюнда жууук болгъанларын белгилегенди: «Фестивальны аты да сейирди - «Моя провинция». Магъаналы оноула къыралны ара шахарында чыгарыладыла, алай ала адамланы излемлерине, регионлада жашагъанланы сейирлерин жалчытыугъа бурулупдула», - дегенди.

Юрий Чайка фестивалны регион журналистлени билимлерин, сынауларыны игилендириуде жерин белгилеп, бу къымылдауна башламчысы **Елена Фоминыхни** РФ-ни Президентини СКФО-да толун эркинлик келечисини ыразылыкълары бла саугъалаганды.

Казбек Коков а бу тюбешуноу къурагъанлагъа Нальчикни сайлагъанлары ючюн ыразылыкъларын билдиргенди, анга полпред Юрий Чайка къатышханы уа регионлада СМИ органланы айнытыугъа къырал даража берилгенине шагъатлыкъларын чертгенди.

Республиканы Башчысы быллай тюбешуле регионлада журналистлени билимлерин игилендириуде, кадрланы хазырлаугъа, байламлыкъланы кючлеуге, жамауатны бирикдириуде, төрелени сакълугъа себеплик этгенлерин айтханды.

- Ол а бююнлюкде, дуняда барган тюрлениулени кезиуонде, бютюнда магъаналыды. Шёндоюю заманда регионлада СМИ органла адамланы жарсыуларыны, излемлерин ачыкълайдыла, жамауат бла байламлыкъланы юрютедила, жеринде сейир затланы юслеринден хапарлайдыла.

Ол а стратегия магъаналыды, - дегенди Казбек Валерьевич. Казбек Коков а, Александр Вишневецкийни регионлада асламлы информация органланы айнытыуда къыйынын белгилеп, аны КъМР-ни Башчысыны ыразылыкълары бла саугъалаганды.

Юрий Чайка бла Казбек Коков да саугъасыз къалмагандыла. Алагъа фестивалны белгиси берилгенди.

Бу къымылдауна башламчысы Елена Фоминых бла Александр Вишневецкий да селешгендиле. Ала быллай тюбешуле регионланы табигъат-рекреация онгларын, халкъланы культураларын ачыкъларгъа болушханларын айтхандыла, сынау бла алышыу а профессионал билимни игилендириге себеплик этгенлерин чертгендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къайгырыу

Зауукълу солурча, саулукъларын да кючлендирирча

Алагъаракълада #БизБиргебиз акцияны чеклеринде Битеуроссей халкъ фронтну (ОНФ) Къабарты-Малкъарда бѐлжюмю саулукъларында бир тюрлю кемчиликлери болгъан сабийлеге жайны узуну ишлерик «Бир онглары дунясы» деген чыгъармачы ара ачханды. Ол Акъ-Сууда орналады эм къайсы сабийге да ачыкъды, алай асламысында «Милосердие 07» фонд кѐз-къулакъ болгъан сакъат сабийле бла жаш адамла турлукъдула.

Анда гитче саусузланы саулукъларын кючлерча жараула бардырыладыла. Ала тюрлю-тюрлю усталыкълагъа, бир берлери бла байламлыкъ жюрютюрге эм физкультура бла кюреширге юйренедила. Тепсерге,

жырларгъа да юйретген эм башха кружоклагъа да жюрюйдюле.

ОНФ-ни келечилери айтханнга кѐре, жай кезиуде къошакъ билим берген учрежденияланы бла кружокланы кѐбюсюне ишлерин тохтатыргъа тюшеди, аны себепли жай бу арагъа сурам бютюн ёседи.

– Сакъат сабийлеге бла аланы ата-аналарына болушур муратда, биз, арт-терапия технологиягъа кѐре, курсланы жай каникуллада ётдюрѐбиз. Анга, гитче саусузладан сора да, 18 жылдан атлагъан сакъатланы, кърар адамлары болмагъан сабийлени да къатышыргъа онглары барды. Ала заманларын бирге зауукълукъда ётдюраллыкъдыла эм тѐгереклеринде

адамла бла келиширге да юйренирикдиле, – дейди ОНФ-ни келечиси, «Милосердие 07» фондну президенти Олег Кузьминов.

Келир заманны юсюнден айтханда,

ОНФ-ни келечилери жайны ахырына дери энтта да жюз сабийге болушлукъ тапдырыр муратлыдыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Окьюучубузну чыгъармачылыгы

Насыплымьса?!

Тийреде аты айтылгъан акъылман, жолда бара, ауур жюк кѐтюрюп келген адамгъа тюбеди да, анга былай сорду: «Санга сейир этип турама, кесинги быллай бир нек къыйнайса? Жюгюнг асыры ауурдан, терлеп, суу-салам болгъанса. Кесинги аямай, къазауат ишлеп турсанг, къартлыгъында татыймай къалмаз, саулугъунг тозуар, къыйналырса».

– Да, жашлыгъымда къазауат этмем, къартлыгъымдамы ишлерикме? Бизде ол бек эрттеден келген адетди: уллу аппам сабийлерин насыплы этер ючюн, кече-кюн демей урунганды. Аппам а, атамы насыбын кѐрюрге суйгенден, кюндюз олтуруп солургъа заманын къызгъанып, кече уа ай жарыкъда чалгъы чалып жашагъанды. Атам, харип да, мени насыбымы болдуругъа итинип, къазауат этгенди, алай ол кѐп жашамагъанды, мени шѐндю жыл саныма окъуна жетмей кетгенди дуниядан. Энди мен а кесими сабийлерим ючюн кюрешеме, саулугъуму угъай да, жанымы-къанымы

да аярыкъ туююлме балаларымы насыплы этер ючюн, – деп жууаплады ол адам.

– Ол сен сагъыннган адамлада бир насыплы окъуна болгъанмыды? – деп сорду акъылман.

– Да, хоу бир да. Барысы да амалсыз кюнлерине къалып ёлгендиле. Сабийлери, ырысыгъа асыры жан атхандан, аланы арт кюнлеринде къатларында туруп, къашыкъ бла суу окъуна урлатмагъандыла. Ол жанындан мен да ажымлыма, – деди ол, – кесими да жокъду не насыбым, не къууанчым, къазауат этип ишлегенден башха. Алай жашымы-къызымы насыплары мени насыбым туююлмюдю?

– Санга бир зат айтайым, оюм а кесинг этерсе. Билип къой – эшекни чариш ат эталмазса, кеси насыпсыз сабийин насыплы эталмаз. Бек алгъа кесинги насыплы эт, – дегенни айтып, акъылман жолуна тебиреди.

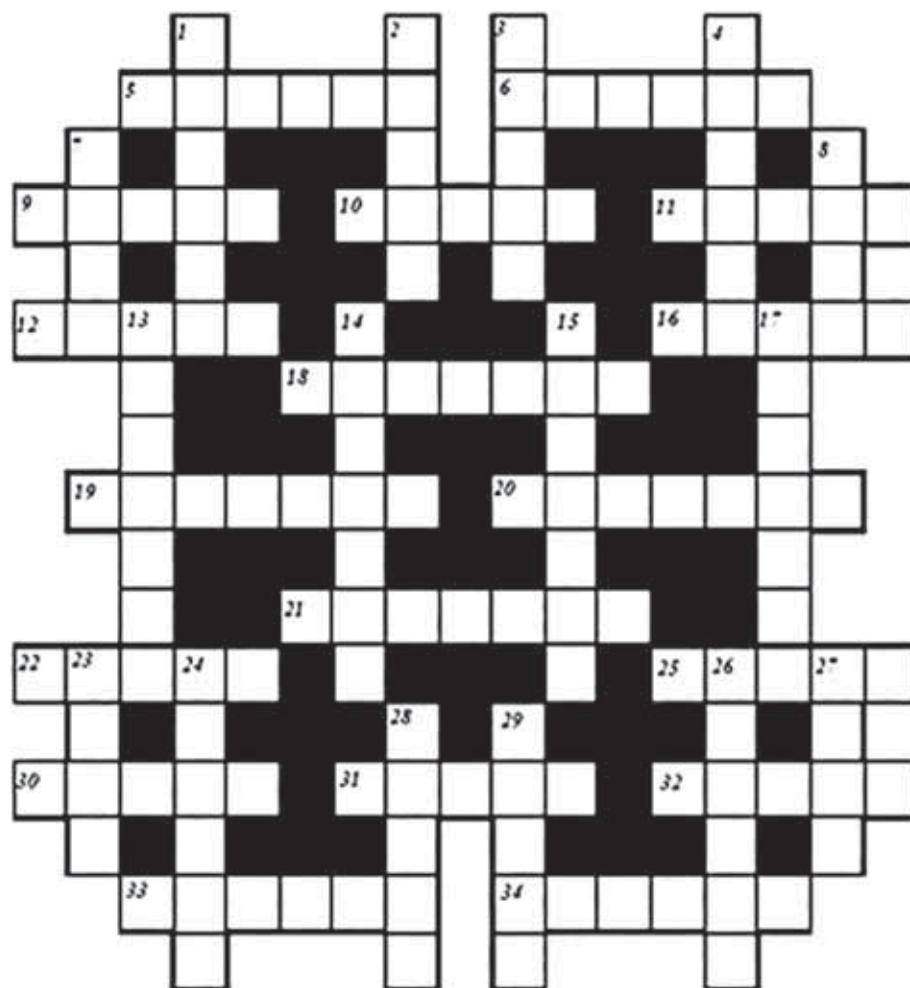
ТЕМУККУЛАНЫ Адил.
Огъары Малкъар эл.

Сурат этиод

ШУЁХЛА.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Патчакны жери. 6. Ашаучу ханс. 9. Аз жауун жаугъаны. 10. Къарын ауруу. 11. Киритни нѐгери. 12. Зурнук. 16. Юйню тытыр бла сюртю. 18. Къызлагъа алай да айтадыла. 19. Нарт батыр. 20. Ауругъаннга ол керекди. 21. Мекам сакълагъан адам. 22. Хораз. 25. «Ёргеде» деген магъанада жюрюген сѐз. 30. Ичсенг – жаныуар, ичмесенг – Аныуар. 31. Мал кечиннген жер. 32. Тигиучюню кереги. 33. «Терк» деген магъанада жюрюген сѐз. 34. Илхам.

ЁРЕСИНЕ: 1. Танг жулдуз. 2. Баш-

халадан игирек. 3. Уллу жел. 4. Къанатлы. 7. Ол къагъанакъда артда къатады. 8. Ичги. 13. Таулу календарь. 14. Сыйлы дарий. 15. Бал чибинлени «чайырлары». 17. Кѐл кѐтюрген чам сѐз. 23. Биреуленнге этген аманлыгы ючюн жууап этиу. 24. Аллай къанатлы да, тирмен кереги да барды. 26. Уллу къауралы бийик ёсген ханс. 27. Бир-бир къыралада (Испанияда, Португалияда...) аллай ахча жюрюйдю. 28. Жанып, жылыу берген зат. 29. Аны жашла тойда эришип сындырадыла.

ГАЗЕТНИ 81-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН
СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 5. Гургун. 6. Байлыкъ. 10. Дауур. 11. Къалам. 12. Бурушакъыл. 15. Жаншакъ. 18. Къалпакъ. 19. Къатылыкъ. 20. Жазыкълыкъ. 21. Къыраукѐз. 24. Сыртлау. 26. Къырпакъ. 27. Мулхар. 31. Шорхулдау. 33. Къабакъ. 34. Къазакъ. 35. Жашнау. 36. Къармакъ.

Ёресине: 1. Жууукъ. 2. Къутсуз. 3. Сакълыкъ. 4. Чыран. 7. Маршал. 8. Жашырыу. 9. Чардакъ. 13. Къанкъылдау. 14. Къанбузлукъ. 16. Табыныу. 17. Жыйылау. 22. Атлауч. 23. Къыймат. 25. Къаплан. 28. Къоркъакъ. 29. Жалпакъ. 30. Балан. 32. Садакъ.

Къарау

Даражалы кёрмючде – халкъны сыры

Россейни модельерлерини ассоциациясы къурап, Москвада Вячеслав Зайцевни Мода юйюню 40-жыллыгын белгилегендиле. Анга Россейде бла СНГ-де атлары айтылган модельерле къатышхандыла.

Къууанчлы жыйылыуу Ассоциацияны президенти Валентина Мельникова ачханды. Ол Вячеслав Михайловичге ыспас сёзле айтханды, аны башламчылыгы бла къыралда атлары айтылган специалистлени тышында да танып башлаганларын чертгенди.

Озгъан ыйыкъда бардырылган мода ингирге уа ондан артыкъ модельер къатышханды. Аланы араларында

къарачай-малкъар халкъны келечилери Аджиланы Зарема бла Бекболатланы Земфира да болгандыла. Ары аланы къарачай-малкъар халкъны маданият совети къурап ашырганды.

Советни директору Биттирланы Людмила айтханнга кёре, эки модельер да бу бийик даражада бардырылган жумушха къаты хазырланып, миллетибизни аты кёплени эслеринде къалырча этгендиле.

– Зареманы бла Земфираны миллет жыйрыкъларын сайлап, кёрмючню ахырына ингирни къураганла кеслери къойган эдиле. Кесигиз билгенден, шоу-бизнесде эм быллай башха жумушлада къачан да бек игиге саналганла артда жырлайдыла эм кёргюзтюледиле. Ма бу

жол да алай болганды, – деп чертгенди ол.

Дизайнерле бу коллекцияларын Катчиланы Русланны «Хасаука» деген макъамына кёре тизип жарашдыргандыла. Бизни миллет жыйрыкъ-

ларыбызны ариулуклары кёплени сейирсиндиргенди. Къызлагъа къарсла бла тюбел, сахнадан кёп заманны жибермей тургандыла.

– Андан тышында да бизни модельерлерибизни Москвада

жуукъ заманда бардырыллыкъ талай даражалы кёргюзтюлеге къатышыргъа чакъыр-гандыла, – деп билдиргенди Биттирланы Людмила.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

БАЙРАМ

Битеу эл бирча къатышып

Булунгучула быйыл Къурман байрамны бир заманда да болмагъанча жарыкъ эмда къуралыуу бардыргандыла. Анга битеу эл бир кибик къатышханды. Аланы араларында элни сыйлы акъсакъаллары, ёсюп келген тёллюсю эмда Украинада барган энчи аскер операциягъа къатышып къайтхан махтаулу жашларыбыз, шахардан, къоншу элледен да къонакъла келгендиле.

Жаш адамла спорт оюнланы бардыргандыла, чаришде эришгендиле, жарыкъ миллет тепсеуледе аякъ бюкгендиле. Жашаулары келгенле уа, жапма тюбюнде олтуруп, алагъа къарагандыла.

Байрамны элни администрациясыны башчысы Мушукаланы Мухтар бла къолайлы жашла Байсолтанланы Къаншау, Сарбашланы Жамал да къурагандыла. Ала, уллу тууар союп, хантлы къангала да жарашдыргандыла.

Чаришде хорлагъанла саугъала бла белгиленгендиле. Аланы башда сагъынылган жашладан сора да Мызы-

ланы Аныуар да бергенди.

Биринчи жерге Къалабекланы Алий чыкъганды. Анга байрамны къураганла саугъагъа къумалы ат бергендиле. Экинчи жер Этезланы Рашидге жетгенди, ол ат иер къоллу болганды. Ючюнчю болуп Мусукаланы Солтан келгенди, анга уа телевизорну саугъа этгендиле.

Сёзсюз, аскер борчларын Украинада намыслы толтуруп къайтхан жашла да сыйлангандыла, кёп ыспас сёзле да эшитгендиле.

Ачыкъ кёкню тюбюнде, ариу талада байрамны бютюн жарыкъ, бютюн къууатлы этер ючюн, элли жашла Кётенчиланы Жамболат, Мызыланы Зейтун, Сарбашланы Аскер, Мызыланы Мурадин да фахмуларын аямагандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТЛАДА (башында): Кетенчиланы Жамболат; жашла чаришде.

Билдириу

Саугъагъа тийишлилени жамауат сайларыкъды

«Россейни таулары» деген миллет саугъагъа сайлаула биринчи кере ётдюрюледиле. Ол 40 номинациядан къуралады. Хорлагъанла жолоучуланы къол кётюрюулери бла айырыллыкъдыла. Экспертлени оюмларына кёре, сайлаулагъа 220 солуу комплекс къатышырыкъды.

– Бу саугъа лыжала бла сноубордлада учуп солургъа суйгенлеге уллу себеплик боллукъду, солуу жерле сайларгъа болушурукъду. Саугъа ючюн сайлаулагъа къатышханланы араларында, белгили курортладан сора да, жангылары, алыкъа алай белгили болмагъанлары да, тюбегенлери къууандырады. Сёз ючюн, тау лыжачыланы Кърымда, Тверь, Иваново, Нижегород областьлада, Самарада, Саратовда, Татарстанда да сакълайдыла. Эм игилени жюри бла лажачыла кеслери айырлыкъдыла, – дегенди Россейни Туризм жаны бла федерал агентствосуну башчысы Залина Догузова.

Къол кётюрюу 1 сентябрьде башланып, октябрьни ортасына дери бардырыллыкъды. 30 октябрьде жолоучуланы, жюрини да оноулары чыгъарыллыкъды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Текуланы Хауа - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Геляланы Валя (1,2-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета (3,4-чо бетле), Зезаланы Лида (9, 10-чу бетле), Ахматланы Люаза (11, 12-чи бетле) корректорла.

Тиражы 1437 экз. Заказ № 1440
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru